

ΝΟΥΜΑΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ-ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΧΡΟΝΟΣ Β' | ΑΘΗΝΑ, Κυριακή 24 του Οκτώβρη 1904 | ΓΡΑΦΕΙΑ : Όδός Οικονόμου αριθ. 4 | ΑΡΙΘ. 119

ΣΤΟΝ ΠΑΛΛΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΔΙΑΔΑ ΤΟΥ

Και τὰ ποτήρια, ξένα και δικά μας,
Και δάφνες τὰ στολίζουν και κισσοί,
Και σμάλτα και ρουφάμε τὸ κρασί.
Νόθο ἢ ἀγνό, ποῦ θὰ βρεθῆ μπροστά μας.

Μὰς φέρνει στῶν ὄνειρων τὸ νησί
Τὸ μεθύσι ποῦ καίει τὰ σωθικά μας,
Και μεσ' ἀπ' τὰ ποτήρια ὀλόγυρά μας
Χύνει, ἀστράφτει, κελαϊδάει, Κ' ἐσύ,

Τὸ ταξίδι δὲ ζήλευες τοῦ ὄνειρου,
Και δὲ μέθυσε μεσ' στὸ πανηγύρι
Μέσ' στὸ μεγάλο πατρικὸ ποτήρι

Τάστολιστο, τάλπλό, και τὸ γερό,
Μὰς ἐφερες τάθνατο νερό
Ταξιδευτὴς ἀπ' τὴν πηγὴ τοῦ Ὀμήρου.

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

Ο ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΤΟΥ ΤΥΠΟΥ

«... Ἄλλ' ἐκεῖνο εἰς ὁμοίωσιν
προσκόπτει ἡ αἴτησις τοῦ κ. Διευ.
θυντοῦ τοῦ τύπου, εἶναι ὅτι ζη-
τῶν τὸ μονοπώλιον οὐδὲν παρέχει,
κτλ.»

(Οἰκονομικὴ Ἑλλάς 6 Ὀκτωβρίου 1904)

Ὁ κ. Κατσελίδης, μόνος αὐτός, εἶχε τὸ
κουράγιο νὰ δώσει τὴν ἀληθινὴν χαρακτηρισμὸν
στὸν Πράχτορα τῶν ἐφημερίδων και νὰ κου-
ρελιάσει ἀσπλαχνικῶς, με μιά λέξη μονάχα, τίς
Ἀθηναϊκὰς ἐφημερίδας ποῦ μᾶς πῆραν ταυτιά
μας δεκαπέντε μέρες τώρα με τὸ νὰ μᾶς φω-
νάζουνη πὼς γιὰ νὰ ποχτήσουμε στολό πρέπει
πρῶτα πρῶτα νὰ τὸ θελήσει ὁ κ. Τσαγγάρης.

Ἄν δὲ ἦταν ὁ φοβερός αὐτὸς πατριώτης,
ὅπως κ' εἶναι πραγματικῶς, διευθυντὴς
τοῦ τύπου, δὲν θὰ πᾶιραν ποτέ οἱ ἐφημερίδες
τὸν κατήφορο ποῦ πῆρνανε στὸ ζήτημα τοῦ
Λαχείου τοῦ Στολου, και δὲ θὰ φώναζαν— χω-
ρίς και νὰ τὸ πιστεύουν— πὼς τότε μονάχα θὰ
πετύχει τὸ λαχεῖο, ἂν παραχωρηθῆ μονοπωλια-
σιακῶς στὰ πατριωτικὰ χεῖρα τοῦ κ. Τσαγγάρ-
ρη, και με τὴ θερμὴ παράκληση μάλιστα νὰ
καταδεχθῆ νὰ πάρει γιὰ προμήθεια 12 1/2
στά ο)ο ἀντὶ 10 στά ο)ο ποῦ ἔδωκε ἡ Βουλὴ.

Ὅσοι δὲν ξέρουν τὰ παρασκῆνια τῶν ἐφη-
μερίδων θὰ γέλασαν με τὴν μωρία αὐτῆ. Μὰ ὁ
κ. Κατσελίδης τὰ ξέρει πολὺ καλά. Τὰ ξέρου-
με και μεῖς. Κ' ἔτσι βρήκαμε σωστὸ τὸν χα-
ρακτηρισμὸ τοῦ κ. Κατσελίδη και λυπηθήκα-
με κατάκαρδα γιὰ τὸ ἠθικὸ χαντάκωμα ποῦ
παθε ὁ τύπος στὴν περίστασι αὐτῆ.

Κι ὅταν λέμε «τύπος» δὲν ἐννοοῦμε τὰ
ρεζιλόφυλλα ποῦ μποροῦνε και τὸν λούστρο τοῦ
Τσαγγάρη νὰ περιποιηθῶνε γιὰ νὰ ποχτήσουνε
τὴν παντοδύναμη προστασία τοῦ ἀφέντη του.
Ἐννοοῦμε τὸν Γαβριηλῆ, τὸν Κύρο, τὸν Ρέ-
πουλη, τὸν Κακλαμάνο κ' ἕνα δυὸ ἄλλους δη-
μοσιογράφους ποῦ συναισθάνονται και τὴ θέση
τους και τὴν ἀποστολή τους και φροντίζουνε
νὰ μὴ παρασέρνονται ἀπὸ τὴν μανία τῆς
«πρώτης κυκλοφορίας»— ἀπὸ τὸ βρωμερὸ αὐτὸ
ρέμα τῆς ψευτιάς και τῆς ἀδιαντροπιάς ποῦ κα-
τάντησε τὸν τύπο χειρότερο ὀχτρὸ κι ἀπὸ τὸν
Βούλγαρο, καθὼς τὸ βροντοφώναζε με πόνον ἀπὸ
τὸ «Ἄστυ» προχτὲς ἀκόμα, μέσα στὰ παλη-
καρία και πατριωτικώτατα ἄρθρα του, ὁ φίλ-
τατος Περικλῆς Γιαννόπουλος.

Ἄπὸ τὸν τύπο λοιπὸν αὐτὸν τὸν «ἀγα-
θόν», ποῦ τὸν ἀντιπροσωπεύουν οἱ κύριοι ποῦ
ἀναφέραμε παραπάνω, δὲν τῆνε περιμέναμε πο-
τέ μιὰ τέτλια ραγιαδίκη πολιτικὴ. Κ' εἶχαμε
τὴν ἀπαίτησι— μεγάλη, τὸ ξέρουμε, μὰ δίκια
πάντοτε ἀπαίτησι— ἡ ἀγαθὴ αὐτῆ μερίδα τοῦ
τύπου νὰ ἐμποδίσῃ τὸν Τσαγγάρη ἀπὸ τὸ πα-
τριωτικὸ του κίνημα και νὰ τοῦ πει, παστρικά
και ξάστερα, σὰν πῆγε νὰ ζητήσῃ τὴν δημο-
σιογραφικὴ ὑποστήριξι γιὰ νὰ σώσῃ τὸν στολό.

— Γδύνημας ἐμᾶς ὅσο θέλεις, κύρ Σπύρο,
ἀφοῦ ἡ κουτομάρα μας και τάλλολοφάγωμά
μας σὲ κάθησε ἀφέντη στὸ σέβερκο μας. Μὰ,
γιὰ ἔνομα τοῦ Θεοῦ, μὴ ζητᾶς τὴν ὑποστήρι-
ξή μας γιὰ νὰ γδύσεις και τὴν πατρίδα!
Πᾶει πολὺ αὐτὸ και λυπήσου μας, ἀφέντη. Ἄν
ἡ μέριμνα ποῦ δείχνεις γιὰ τὸν τύπο
δὲν μᾶς ἀφήνει νὰ σταυρώσουμε ποτέ πεντάρια
στὸ ταμεῖο μας, ἀφήσέ μας τουλάχιστο νὰ χου-
με τὰ ἠθικὰ καπιτάλια μας ποῦ βάλθηκες νὰ
μᾶς τὰ καταβροχθίσῃς κι αὐτὰ!

Ποῖος κοτάει ὁμοῦς νὰ μιλήσῃ ἔτσι στὸν κ.
Παντοδύναμο; Φεῖδι ποῦ τὸν ἔφαγε. Οὔτε
στιγμὴ δὲ θὰ μπορέσῃ πιά νὰ μείνει στὸ Δε-
σποτάτο τοῦ Τσαγγάρη κι ἀπὸ τὴν ἄλλη μέ-
ρα τὸ φύλλο του θὰ πάφει νὰ διαλαλιέται στοὺς
δρόμους ἀπὸ τοὺς «εὐγενεῖς βιοπαλαιστάς»,
καθὼς ἀποκαλοῦνε κάθε ὥρα και στιγμὴ μερικὲς
πρωτῆς κι ἀπογευματινῆς πατσαβοῦρες τοὺς
βρωμεροὺς λούστρους.

Ὁ κ. Διευθυντὴς τοῦ Τύπου δὲν συχωρᾶνε
ποτές τέτιες ἀθάδεες. Πρέπει οἱ ραγιαδες του
νὰ τὸν ἀκοῦνε σὲ ὄλα, δίχως τὴν παραμικρὴ
παρατήρησι. Αὐτὸς ἔφα. Τῶπε ὁ κύρ Σπύρος

και πρέπει νὰ γίνῃ. Ἄλλοίμονό μας δὲ ἂν κα-
μιὰ φορὰ τοῦ περάσει ἀπὸ τὸ μυαλό του και
τὸ πει πὼς θέλει νὰ γίνῃ ὑπουργὸς τῶν Οἰκο-
νομικῶν ἢ πρόεδρος Ἑλληνικῆς Δημοκρατίας.
Θὰ δεῖτε πράματα ποῦ δὲ θὰ τὰ πιστεύετε.
Θὰ δεῖτε τὸν Ἀθηναῖκο τύπο νὰ ξελαρυλιγιά-
ζεται πὼς τότε μονάχα θὰ σωθῆ ἡ Ἑλλάδα ἂν
διοικηθῆ ἀπὸ τὸν «δραστήριον και ρηξικέλευθον
διευθυντὴν τοῦ Πρακτορείου τῶν ἐφημερίδων,
τὸν ἐργασθέντα τόσον πρὸς διάδοσιν τῶν ἐφη-
μερίδων, τὸν κατορθώσαντα νὰ τοκίζει χρήματα
και νὰ ταξειδεύῃ εἰς τὴν Εὐρώπην κ' ἐπιτρέ-
ψαντα μακροθύμως εἰς τοὺς δημοσιογράφους νὰ
πεθαίνουνη στὴν ψάθα».

Και μ' ὄλα αὐτὰ ὁμοῦς, ἔχουμε ἄνεξάρ-
τη τὸν τύπο. Ψέματα;

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΟΙ ΕΠΙΘΑΥΝΑΜΙΟΙ ΤΟΥ ΨΥΧΑΡΗ

Μᾶς στάλθηκε ἀπὸ τὸ Παρίσι ἕνα ὁμορφο πρα-
σινουτομένο φυλλαδάκι με τὴν ἐξῆς ἐπιγραφή:
«Δίγοι στίχοι τοῦ Ψυχάρη γιὰ τοὺς γάμους τοῦ
Vermeil και τῆς Μαγδαληνῆς Michel.»

Τὸ φυλλαδάκι ἔχει μέσα ποιηματάκια, στιχοῦ-
ρικὰ παιγνιδίσματα, ξυπνα και διασκεδαστικά, τοῦ
Ψυχάρη, γεννημένα ἀπὸ τοὺς τρισευτυχισμένους
αὐτοὺς γάμους. Τὰ ποιηματάκια ἔχουν αὐτὸ τὸ ἐ-
ξαιρετικὸ γνῶρισμα πὼς εἶναι γραμμένα σ' ἐνιά
γλώσσες.

Πρῶτα ἕνα τραγουδάκι (Lied) γερμανικὸ ἔπει-
τα ἕνα ἀγγλικὸ πεντάστιχο ὕστερα ἕνα γαλλικὸ
σονέττο. Ἀκολουθεῖ ἕνα ἰταλικὸ ποίημα στὴν τέρ-
τσα ρίμα τοῦ Ντάντε. Ἐπειτα ἕνα λατινικὸ δίστι-
χο. Ἐπειτα ἕνα ἐπιγράμμα στὴν ἀρχαία ἑλληνικὴ.
Ἐπειτα ἕνα τετράστιχο στὴ νέα μας Ἑλληνικὴ.
Νὰ κ' ἕνα ρούσσικο. Και τέλος ἕνα ποιηματάκι στὴ
γλώσσα τῆς γαλλικῆς Βρετανίας. Και τὸ φυλλαδάκι
σῶνεται με μιὰ ὑπόσχεσι τοῦ ποιητῆ γαλλικῶς
γραμμένῃ, ποῦ θὰ πῆ ρωμαῖκα:

Κι ἄλλα θάρθουν, και πὸ καλὴ,
Ὅταν θάρθουν τὰ παιδιὰ.

Βάζουμ' ἐδῶ τὸ ἐπιγράμμα ποῦ εἶναι στὴν ἑρ-
χαίη:

Ἡ πάντη φοιτῶσα Κύπρις, σὸν στήθος ἐλοῦσα,
Οὐράνιον κλῆψαθ ἐντός ἔθηκε σέλας.

Και τὸ ρωμαῖκὸ τετράστιχο ποῦ ἐπιγράφεται
γαλλικῶς:

«Τετράστιχο γιὰ τὴν ἀγάπην, τί λογιῆς εἶναι,
στὴν πὸς εὐκολονόγηται και στὴν ὠραιότερη γλώσσα

του κόσμου, καινούρια πλασμένη για να τη μεταχειρίζονται οι Έλληνες».

Σ' όλο το είναι σου κρυφά, σάρκα, ψυχή, παντού, Η αγάπη, όταν αρχινάει Χίνεται, γιατί πάει Από τ' έμάτια στην καρδιά, κι απ' την καρδιά στο νου.

Μεταφράζουμε και τον προλογάκι, γιατί τ' αξίζει:

«Στην κυρία Μαγδαληνή Βερμέρη, το γένος Μισέλι:

Αγαπητή μου Μαγδαληνή. Θα μ' αφήσης να συμμαζώσω σ' ένα φυλλαδάκι τους στίχους για τους γάμους σου που διασιμέδαζα στέλνοντάς σου κάθε μέρα, σ' λογιής λογιής γλώσσες, έτσι για παιγνίδι, από την έξοχή του Ροζμαπαμόν, που ήρθες άλλοτε να περάσης ένα μήνα με την κόρη μου, τη μεγάλη σου φιλενάδα. Μόνο έτσι μπορούσα και χαρούμενα κ' εγώ με την εδνυχία σας, και φανερώνα πόσο και τις δυο σ'αυ συμπαθούσα. Παίρνεις ένα νέο διαλεχτό, που, αφού σπούδασε περίφημα τη γερμανική φιλολογία, θέλησε, πολύ σωστά, να γνωρίσει τη Γερμανία κι από κοντά. Κ' έτσι, νύνηφοι, μ'αυ φέρτε για τη Γοττίγγη. Κ' έτσι, χωρίς να το επομύλλεσαι, μου έδωκες την ιδέα για όλα σχεδόν αυτά τα κόμματάκια. Να τ'α κρίνης συγκαταβατικά. Δέ μπορεί κανείς να γράφει καλούς στίχους σ' ένα γλώσσες. Σιέφον π'ωσ δ'εν ξέρω λέξη από αγγλικά, π'ωσ δέ μιλώ τ'α ρούσσικα, μίτη τ'α βρετάνικα, και π'ωσ είμαι άνηκανος να σκαρώσω ρωμαίτικους στίχους, ρουφημένος καθ'ώς είμαι από την άπέραντη πεζογραφία. Όσο για τ'α ιταλικά δύσκολο μου είναι να ζητήσω

κ' ένα μπιφτέκι στη γλώσσα τούτη, και ξέρεις καλά π'ωσ τ'α λατινικά και τ'α αρχαία ελληνικά κανείς δ'εν τ'α μιλάει σήμερα. Και λοιπόν μονάχα για να γελάσης, γιατί τ'ο γέλιο κάνει καλό, και στην εδνυχία μας άκόμα, σου έπλεξα τ'α άνακα τούτα χωρατά. Προσπάθησα, κάπου κάπου, άκόμα και μέσα σ'α δυο στίχους να φυλάξω τ'ον τρόπο τ'ον ξεχωριστό τ'ης έξυπνάδας, και τ'ου χωρατού άκόμα, που έχει κάθε γλώσσα. Μα δ'εν έπιμένω. Τουλάχιστο παρηγοριέμαι με τη σκέψη π'ωσ τ'ο φυλλαδάκι αυτό για τους γάμους σου ταυιάζει με τ'α εδ'η έκείνα τ'ου παλιού καιρού που γίνονται από δλόγληρα ποιήματα τ'ου φίλου τ'ου σπιτιού άφιερωμένα σ'α παίνεμα τ'ων νύνηφων. Δέ σου στέλνω, με τούτα εδ'ω, τ'ο ποιήμα που τ'α ταίριαζε: μόλις θ'α βρης δ'ω και κ'η λίγη π ο ι η σ ο υ λ α . Ό,τι λείπει, τ'αναπληρώνεις εσύ. Τ'ο παιγνίδι μου θέλει να π'η π'ωσ κάθε γλώσσα μ'αυ φουάει κι από μια πωγή και για τούτο, όσο πιο βαθιά μπαίνουμε στην καρδιά τ'ης κάθε γλώσσας, άλλο τόσο την πλουτίζουμε τη δική μας, την καρδιά. Έξδν αν όλες τ'ες γλώσσες τις αξίζει ή γλώσσα που δ'εν έχει λόγια. Τίχα γ'ι αυτό την όνομάζουμε παγκόσμια γλώσσα; Θα μου τ'ο π'ης σ'α ρυρισμό σου. Έγώ δέ μπορούσα παρά με στίχους να ρυρισάσω ένα γάμο τόσο ποιητικό. Μα εδ'ον που διάλεξες για τη ζωή σου τ'α δυο της ωραιότερα, —τη δουλειά και την αγάπη— θ'α ξέρης σ'α λιγάκι πιο πολλά από μένα.

Σ'ε φίλω, αγαπημένο μου παιδί, και σου εύχομαι όλες τις χαρές.

Ο παλιός σου φίλος ΨΥΧΑΡΗΣ

ΤΑ ΠΑΛΙΑ ΚΑΙ ΤΑ ΚΑΙΝΟΥΡΙΑ

Η ΠΗΓΗ ΤΟΥ ΚΑΚΟΥ

Συχνά πυκνά γελάμε με τ'α θύματα τ'ου Σχολαστικισμού και τ'α καμώματά τους: και μόνο καμιά φορά λέμε περιφρονητικά «Δάσκαλο» εκείνον που έχει στενό τ'ον όρίζοντα τ'ης σκέψης και σ'α στενά όρια περιορίζει κ' έννοει τ'ου καθήκοντος την εκπλήρωση. Παιζόμε όμως εν αού παικτοίς» γελώντας με τ'ο δάσκαλο, που ξεχνά τ'ον προορισμό τ'ου σχολείου και μαθαίνει σ'α παιδιά μας σ'α πόσους συγγραφείς και πόσες φορές ή βάρκα είναι βηλικυκή και σ'α ποιούς και πότε γίνεται «ό λέμβος» άρσενικός, διότι ό δάσκαλος αυτός καταστρέφει τ'α παιδιά μας προσημαζόντάς τα για τ'ο Σχολείο και όχι για τ'η Ζωή.

Έπίσης άσχημα και παράκαιρα γελάμε διαβάζοντας στην Ιστορία ότι οι στρατιωτικοί, που έστασίασαν για να επιβάλουν σ'α τον Πωγωνίκο συμβασιλείς τ'ους άδελφούς του Τιέριο και Ηράκλειου, έδικαιολογούσαν την άξιώσή τους και τ'ο παράπτωμά τους λέγοντας «Είς Τριάδα πιστεύομεν, τ'ους τρεις στέφομεν!» Γελάμε χωρίς να λοχαρίζουμε π'ωσ ή κρίση τ'ου φιλόσοφου για τ'ην εποχή ή α μ'α πληρώση κατάκρηδα.—Αφ'ότου, γράφει ό Μοντεσιέ, ή σχολαστική στενοκοιφαλιά έγινε ε χαρακτηριστ'ου Βυζαντινού κράτους κανέναν σκοπός δέ διεύθυνε τ'ου λοιπού τ'ας επιχειρήσεις και συχνά χωρίς λόγο έγιναν παραχές και δίχως άφορμή επροκλήθησαν σ'α σεις».

Όποιος λοιπόν μελετώντας τ'ην Ιστορία άγα-

νάχησε όταν έννοιωσε τ'ο π'ωσ τ'ο δασκαλικό σκράκι κατασπύραζε τ'ο Βυζάντιο, δέ θ'α εξακολουθήσει βέβαια να παίρνει άψήφιστα τ'ο Σχολαστικισμό, διότι είδε με τ'α μάτια του, ότι ό Δάσκαλος δ'εν είναι άστειός ή γελοιός άνώδυνος κι άβλαβος, άλλ' αίτία σπουδαίου κακού, άξιος άνανθέματος και πολλής προσοχής.

Μά για να λάβουμε τ'α μέτρα μας έναντίον τ'ου Σχολαστικισμού, που κατά πολλούς τρόπους ύπονομεύει τ'η Ζωή και τ'ην πρόοδο, έπρεπε να μπορούμε να τ'ον ανακαλύπτουμε κάτω από τις άλλοτροπιές μορφές που λαβαίνει. Έπειδή όμως τ'α θύματά του είναι πάμπολλα και ποικίλα, τ'ο καθόρθωμα αυτό αν δ'εν είναι άδύνατο είναι βέβαια πολύ δύσκολο. Λόγου χάρη σχολαστικός είναι ό συγγραφέας που πιθηκίζει τ'α ύπερβατά κι' ασύνδετα τ'ου Θουκυδίδη, λησμονώντας ότι τ'ο Τυπογραφείο άνακαλύφθηκε για να διαδίδονται τ'α βιβλία και να φωτίζεται ό κοσμάκης: όπως σχολαστικός είναι και ό ρήτορας που παίζει τ'ο παιγνίδι τ'ων λέξεων και μεθυσμένος απ' τ'α λόγια του ξεχνά τ'ην ουσία, ώστε ό άκρατής του χορταίνει απ' τ'ον ήχο ήχησής φρασολογίας.

Εύτυχώς όμως υπάρχουν χαρακτηριστικά γνωρίσματα που μ'α δείχνουν τ'ον πανέτοιμο ν' ανοίξη μια τρύπα σ'α νερό σχολαστικό. Και τ'ο μεγαλύτερο γνώρισμά του, από εκείνο που πηγάζουν κι' όλα τ'α λοιπά, είναι τ'ο ότι δ'εν ενεργεί, δέ θέλει, δέ ζει, άλλ'α κρατεί κρυφωμένο τ'ο νου του π'ρος εσα

έγειναν και π'ρος όσα έμαθε, διότι τ'α έδιδάσκει ή τ'ο τ'α είπαν άλλοι.

Η άρνηση αυτή τ'ου «Έγώ» στην αρχή τ'ον οδηγεί στην περιφρόνηση τ'ων κινήτικων ιδεών—δυνάμεων, τ'ων αισθημάτων και τ'ων ελπίδων, τ'ον συνειθίζει δέ ν' άδιαφορή για τ'α παρόντα και τ'α μέλλοντα ώστε σ'α τ'ελος κατακτά καταφρονητής τ'ου λαού, διότι ακριβώς δ'εν τ'ον ενδιαφέρουν εκείνα τ'α όποια άντιπροσωπεύει ό λαός.

Για σχολαστικοί τύποι μπορούν να μ'α χρησιμοποιήσουν οι βυζαντινοί λογιώτατοι που σ'α συγγράμματα τους δ'εν όμιλούν ποτέ για τ'ο λαό, άποκαλώντας αυτόν «τ'ο Λύμα», «τ'ο Χυδαίον», «ό Όχλος», «ό Συρρετός».

Έπειδή επί τ'ελους ό σχολαστικός, όπως πολλοί τ'ο παρατήρησαν, σ'η μελέτη τ'ου παρελθόντος δέ διδάσκειται χάριν τ'ου μέλλοντος άλλα βράσκει εκεί τ'ην τροφή τ'ης φτωχολαζονίας του, ό δρόμος εύκολα τ'ον περσιτέρνει σ'η μεγαλομανία και τ'ην άπέθεια π'ρος τ'α έργα, κ' εκείθε σ'η βραχυμανική άπάθεια όπου ζει για τ'ο μνημονικό του και με τ'ο μνημονικό του, μ' άφορεμένες ιδέες και λέξεις.

Κατά γενικότερη λοιπόν κ' εύρύτερη έκδοχή: «Ο σχολαστικισμός είναι ή άρνηση τ'ου πραχτικού και ωφελίμου πνεύματος.

Φίλος μου, που στην κρίση του ύπόδραξ τ'ον όρισμό αυτόν τ'ου Σχολαστικισμού, μου παρατήρησε.—'Αλλ' αν αυτό θ'α π'η Σχολαστικισμός, τότε σ'ι τόμοι τ'ων Ηρακλικών τ'ης Έλληνικής Βουλής ούτε παραφρονία μ'ατε χασιμωδία ή' άποτελέσουν τοποθετούμενοι μεταξύ τ'ων τόμων τ'ης Βυζαντινής Γραμματολογίας. Δέ μιλεί για τ'ο λαό εκείνη και σ'α Κοινοβούλιό μας όμως, κολονότι συχνότατα τ'α μνημονεύουν, ποτέ δ'εν εξέτασαν πραχτικά τ'α λαϊκά συμφέροντα. Για να βεβαιωθής, έλα να φυλλομετρήσουμε τις σελίδες τ'ων συζητήσεων επί τ'ων εύθυνών τ'ου πολέμου... Περισσή λογοκοπία... Θεωρίες περί εύθνης... Έπιμονή διαβουλεμένη για τ'ην εξακρίβωση τ'ου είδους τ'ων ύποχωρήσεων και τ'ου καταλληλοτέρου όρου—ήταν πανικός; ή τρυγή; ή άταχτο στρατήγημα τ'ης ταχτικης στρατηγικής;—'Ιστορική έρευνα τ'ου στρατηγήματος... Διαλογική μπόλικη επί τ'ης ψυχολογίας τ'ου πανικού!! 'Αλλά τσιμουδιά ως π'ρος τ'ο ΓΙΑΤΙ βρεθήκαμε ασύνταχτοι και άγύμναστοι. Κι' όμως αυτό τ'ο ΓΙΑΤΙ π'ρος πάντων έπρεπε να ψιλοκοσινισθή για να μάθη ό κόσμος ότι σ'α μέλλον όφείλει να συνταχτή και να γυμναστή προτού ζητήσει να ζαναπολεμηθή.

Κι' έκλεισε τ'ον τόμον ό φίλος μου μουρμουρίζοντας άμετάφραστη μια φράση που έγραψε για τ'ους Βυζαντινούς ό Μοντεσιέ. «Les Grecs grands parleurs, grands disputeurs, naturellement sophistes, ne cessèrent d' embrouiller par des controverses...»

Όστερ' απ' αυτά φυσική προβαίνει ή άνήσυχη άπορία: Π'ωσ θ' άπαλλαχθούμε απ' τ'α λόγια, τ'η μεγαλομανία και τ'η σοφιστεία;

Τ'ον πατριωτικό δέ αυτόν καημό βεβαιότατα δ'εν τ'ον ίκανοποιούν με τις προσπάθειές τους όσοι πατριώτες άνύποπτοι έπρότειναν ως φάρμακο τ'ου κακού τ'ην ενίσχυση, κατ'α τ'ον έναν ή τ'ον άλλον τρόπο, τ'ου σχολαστικισμού, κρίνοντας και βλέποντας με τ'η σχολαστική δίπλα που λαβαίνει τ'ο μυαλό εκείνων που άνακράσθηκαν ύπό τ'ο σημερινό άνταπιστημονικό curriculum.

Τ'ην επιθημητή λύση σ'α εθνικό πρόβλημα θ'α τ'η δώσουν όσοι ζητήσουν ουσιαστική τ'ην παιδεία και πραχματι μορφωτικά τ'α σχολεία, έμποδίζοντας ότι οι παραλλαγές τ'ου χαρακτηριστ'ου Κράτους τ'ο σταμάτημα τ'ης πρόοδου προέρχονται και τ'ώρα,